

15.02.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**15 Şubat 2024
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

15 Şubat 2024 Perşembe

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1404 Erzincan’ın İliç İlçesindeki Bir Altın Madeninde Meydana Gelen Kazanın Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İstanbul Topkapı Üniversitesi Uluslararası İlişkiler, Deniz Siyaseti ve Stratejileri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Garanti Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri A.Ş.’ye Elektronik Para Kuruluşu Olarak Faaliyet Göstermek Üzere Faaliyet İzni Verilmesine İlişkin Karar
- Ria Turkey Ödeme Kuruluşu A.Ş.’nin Faaliyet İzninin İptal Edilmesine İlişkin Karar

Tarım borsasının aracı kurumlu sisteme geçişinde merak edilen 13 soru ve cevap

19 Nisan 2024'ten itibaren geçerli olacak olan Tarım Borsasındaki "Aracılı Sistem" ile daha güvenli, hızlı ve etkin bir piyasa oluşacak. Tarım piyasalarındaki riskler, TÜRİB ve "Aracılı Sistem"de Anadolu ÜPAK ile azalacak. Piyasa derinlik oluşacak

İRFAN DONAT

Türkiye Ürün İhtisas **Borsası** AŞ. (TÜRİB) tarafından yürütölen elektronik ürün senedi satışı artık aracı kurum üzerinden gerçekleştirilecek.

19 Nisan 2024 tarihinde itibaren geçerli olacak "aracılı sistem", tarım piyasalarında fiyat belirsizliğini azaltırken, şirketlerin yatırım planları için gerekli olan finansmanı tarım ürünleri yoluyla sağlayabilecek. Sistem aynı zamanda tarım piyasalarının finansman sorununa çözüm sunacak.

“Aracılı Sistem” ile daha güvenli, hızlı ve etkin bir piyasa oluşacak. Tarım Piyasalarındaki riskler, TÜRİB ve “Aracılı Sistem”de Anadolu ÜPAK ile azalacak.

İşte tüm bu gelişmelere ilişkin merak edilen soruların yanıtını Anadolu Ürün Piyasası Aracı Kurumu A.Ş. (Anadolu ÜPAK) Genel Müdürü Ali Cem Suca verdi.

Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş. (TÜRİB) hangi faaliyetlerde bulunuyor?

TÜRİB’in başlıca amacı ve faaliyet konusu, 5300 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde lisanslı depo işletmecilerince oluşturulan Elektronik Ürün Senetleri (ELÜS) ile ELÜS'lere dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin ticaretinin yürütülmesini sağlamak üzere borsacılık faaliyetinde bulunmaktır.

Türkiye Ürün İhtisas Borsası, misyon ve vizyonuna hizmet eden hedefleri çerçevesinde öncelikle spot ürün piyasasının faaliyete geçiş çalışmalarını başlatmış olup, bu çalışmalar kapsamında piyasa yapısının tasarımı, emir iletimi, takas ve saklama hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli altyapının teminini gerçekleştirmiştir. Çalışmaların tamamlanmasını takiben gerekli faaliyet izni alınarak, 26.07.2019 tarihinde ELÜS Piyasası’nın açılışı ile faaliyete geçilmiştir.

ELÜS, finansal sistemde nasıl konumlanıyor?

TÜRİB’de artan işlem hacmi ELÜS’lerin finansal sistemde kalıcı bir yere sahip olacağına işaret ediyor. ELÜS ile tarımsal ürün varlığı nakde dönüşür. ELÜS piyasaları likittir. ELÜS satarak hızlı nakit girişi sağlanır. ELÜS olarak tarım piyasalarına yatırım yapılabilir.

Aracılık denildiğinde ne anlaşılmalı?

Aracılık, T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından faaliyet izni verilen ve TÜRİB tarafından Borsa Üyeliği’ne kabul edilen Ürün Piyasası Aracı Kurumları (ÜPAK) tarafından müşterilerin ELÜS ve ELÜS’e dayalı vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin alım veya satım emirlerinin müşteri adına ve hesabına TÜRİB’e iletilmek suretiyle gerçekleştirilmesidir.

19 Nisan 2024 tarihinde itibaren, “Aracılı Sistem”e geçilecek ve mudi/müşteri kayıtları ile TÜRİB’e emir iletimi, ÜPAK’lar tarafından gerçekleştirilecektir.

Sermaye piyasası aracı kurumları ve bankalar, 31.12.2026 tarihine kadar aracı olarak faaliyet gösteremeyeceklerdir. 31.12.2026 tarihinden itibaren T.C. Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) tarafından ürün piyasaları konusundaki yetkinlik ve tecrübesi yeterli

görülen sermaye piyasası aracı kurum ve bankaları, Sermaye Piyasası Kurulu'nun uygun görüşüyle, "aracı" tanımı kapsamında yetkilendirilebilir.

Anadolu Ürün Piyasası Aracı Kurumu A.Ş. (Anadolu ÜPAK) ne zaman kuruldu ve nasıl bir ortaklık yapısı var?

Anadolu ÜPAK, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri'nde bulunan 23 Ticaret Borsası tarafından 05.01.2024 tarihinde tescil edilerek, kurulmuştur. Ortaklık yapısı; Aksaray, Eskişehir, Kayseri, Kırıkkale, Polatlı, Samsun, Sivas, Yozgat, Çankırı, Çorum, Düzce, Giresun, Kastamonu, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Tokat, Trabzon, Haymana ve Çubuk Ticaret Borsaları'ndan oluşmaktadır.

Anadolu ÜPAK, Türkiye'nin Ürün Piyasası Aracı Kurumu olarak, ilk Yönetim Kurulu toplantısını 11.01.2024 tarihinde düzenleyerek, Polatlı Ticaret Borsası Başkanı Yahya TOPLU'yu Yönetim Kurulu Başkanı olarak görevlendirmiş, TÜRİB'in kurucularından Ali Cem SUCA'yı ise Genel Müdür olarak atamıştır.

Anadolu ÜPAK'ın misyon ve vizyonu ne?

Tarım müstahsilleri, tüketicileri ve finansmanı ile bir bütün olarak, tarımın gelişimine katkıdayı bulunmayı misyon edinen Anadolu ÜPAK'ın vizyonu ise tarım piyasalarına, aracılı sistem ile mudi ve yatırımcı katarak, likit, derin ve finansman sağlanan bir tarım piyasası yaratmak şeklinde özetlenebilir.

Anadolu ÜPAK neler yapacaktır?

19 Nisan 2024'ten itibaren geçerli olacak olan "Aracılı Sistem" ile daha güvenli, hızlı ve etkin bir piyasa oluşacaktır. Tarım Piyasalarındaki riskler, TÜRİB ve "Aracılı Sistem"de Anadolu ÜPAK ile azalacaktır.

Anadolu ÜPAK, müşterilerin ELÜS alım-satım emirlerinin TÜRİB'e iletilmesine aracılık edecek, aynı zamanda TÜRİB'de gerçekleşen ELÜS işlemlerine ait "Takas ve Saklama"yı kendi bünyesinde yapacaktır.

Anadolu ÜPAK, ELÜS işlemi yapmak isteyen tüm mudi/müşterilerin sisteme giriş noktası olacaktır.

Yeni mudi/müşteri kaydı ve müşteri emirlerinin Anadolu ÜPAK'a iletimi, Anadolu ÜPAK'ın acenteleri (Ticaret Borsaları, Sermaye Piyasası Aracı Kurumları ve Bankalar) vasıtasıyla da yapılabilecektir.

Anadolu ÜPAK uzman ekibi ile tarım piyasalarında işlem yapan yatırımcıya kurumsal hizmet verecektir.

Böylece, tarım piyasalarında fiyat belirsizliği azalacak, şirketlerin yatırım planları için gerekli olan finansman, tarım ürünleri yoluyla sağlanabilecek ve aynı şekilde tarım piyasalarının finansman sorunu çözülecek.

Aracılı Sistemde hangi ürünlerin alım-satımı gerçekleştirilecek?

Mevcut sistemdeki ürünlerin alım-satımı devam edecek. Bu ürünler şunlar: Arpa, Ayçiçeği Tohumu, Buğday, Çavdar, Çektik, Fasulye, Fındık, Kabuklu Antep Fıstığı, Mercimek, Mısır, Kuru Kayısı, Natural Nohut, Pamul, Soya Fasulyesi, Triticale, Yulaf, Zeytin,

TÜRİB bünyesindeki yatırımcı sayısı nedir?

TÜRİB nezdindeki yatırımcı sayısı 29.12.2023 tarihi itibarıyla 216 bin 18 olarak kayıtlara geçti.

Piyanın TÜRİB tarafından işletildiği dönemde toplam işlem hacmi yıllar itibarıyla ne oldu?

ELÜS Piyasası İşlem Hacminin 2019-2023 Dönemindeki Gelişimi (TL) (29.12.2023)

	2019	2020	2021	2022	2023
Ocak	249.631.758	409.625.952	684.547.076	1.884.912.340	4.510.117.326
Şubat	373.078.585	483.659.563	838.929.331	1.534.117.917	3.331.325.180
Mart	609.349.568	423.966.557	1.038.175.988	4.421.326.841	4.114.822.197
Nisan	619.005.568	1.136.249.076	1.041.200.101	3.683.564.659	4.643.406.664
Mayıs	316.028.167	829.363.899	1.018.704.589	2.594.301.695	4.693.389.067
Haziran	279.310.076	742.479.935	1.143.053.351	3.930.673.485	2.304.325.502
Temmuz	1.021.044.476*	1.864.101.488	1.219.884.241	8.440.988.500	9.618.003.292
Ağustos	385.930.707	839.643.925	1.463.252.267	13.395.738.190	18.584.266.350
Eylül	476.820.372	996.687.321	1.940.527.519	9.690.696.002	8.802.358.026
Ekim	813.129.130	1.791.924.552	1.748.312.430	4.228.717.765	6.056.447.143
Kasım	998.481.557	1.171.262.165	3.284.508.557	6.367.829.726	8.492.051.263
Aralık	312.482.451	734.410.487	3.081.885.836	6.758.126.426	6.882.425.419
Toplam	6.454.282.641	11.423.374.893 (%77 artış)	18.502.981.286 (%62 artış)	66.930.993.545 (%262 artış)	82.032.937.428 (%23 artış)

2023 Yılı Ürün Bazında ELÜS Piyasası İşlem Bilgileri (29.12.2023)

Ürün Adı	İşlem Miktarı (Kg)	İşlem Hacmi (TL)	İşlem Adedi
Buğday	5.856.078.366	42.439.619.990	176.971
Mısır	5.255.530.259	29.740.937.422	100.173
Arpa	1.038.299.823	6.951.653.464	49.110
Ayçiçeği Tohumu	50.066.135	647.905.228	2.988
Çeltik	58.603.002	1.085.609.254	299
Diğer (12 adet ürün)	50.209.960	1.167.212.073	1.727
Genel Toplam	12.308.787.545	82.032.937.428	331.268

ÜPAK'ların devreye girmesiyle birlikte piyasada derinlik oluşacak mı? İşlem hacminde artış öngörünüz var mı?

“Aracılı Sistem”in en önemli amaç ve hedeflerinden biri, mevcut mudi/müşteri sayısının artması, piyasanın derinleşmesi ve daha likit hale gelmesi ile işlem hacminin artmasıdır. Anadolu ÜPAK, bu konuda öncü olacaktır.

Sistemin daha iyi işlemesi için ihtiyaç duyulan mevzuat değişikliği var mı?

TÜRİB ve Bakanlık tarafından hazırlanan alt düzenleme tasarımları istişare halindedir.

TÜRİB’de yapılacak işlemlere ve elde edilecek olası kârlara yönelik sağlanan vergi avantajları nelerdir?

Elektronik Ürün Senedine yönelik destekler; çiftçilerimiz, ürünlerini lisanslı depolarda saklayarak ve ELÜS'e bağlayarak, nakliye desteği, analiz desteği, kira desteği ve muhtelif vergi istisnalarından oluşan devlet teşviklerinden istifade ederler.

Lisanslı depolarda stoklanan tarımsal ürünlerin alım/satım işlemlerine ilişkin gelirler 2028 yılı sonuna kadar gelir vergisi (zirai faaliyetlerden doğan gelirler dahil) ve kurumlar vergisinden muaftır. Diğer yandan ilgili işlemler damga vergisi ve KDV'den istisna edilmiştir.

Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince lisanslı depolar tarafından ihraç edilen ELÜS tutarının %75'ine kadar azami 9 ay vadeli olarak faizsiz kredi verilebilmektedir.

TÜRİB tarafından borsa üyeliğine kabul edilme şartları nedir? Sizininki gibi Ticaret Borsalarının bir araya geldiği tüzel kişilikler dışında da bu alanda hizmet verenler olabilir mi?

TÜRİB ve Bakanlık tarafından çıkarılacak düzenlemeler ile Borsa üyelik şartları belli olacaktır. Mevcut mevzuat gereğince, ÜPAK'ların paylarının yarısından fazlasının bir veya birden fazlasının ticaret Borsasına ait olması gerekmektedir.

Tavuk eti üretimi yüzde 0,4 azaldı

Türkiye genelinde tavuk eti üretimi, Aralık 2023'te bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 0,4 azalarak 200 bin 333 tona gerilerken, tavuk yumurtası üretimi ise yüzde 6,3 artışla 1 milyar 855 milyon 505 bin adede çıktı.

Türkiye İstatistik Kurumu, Aralık 2023 dönemine ilişkin kümes hayvancılığı üretimi verilerini açıkladı.

Buna göre, aralıkta 200 bin 333 ton tavuk eti üretimi gerçekleşti ve üretim yıllık bazda yüzde 0,4 azaldı.

Türkiye'de aralıkta 1 milyar 855 milyon 505 bin adet tavuk yumurtası üretimi yapılırken yıllık bazda yüzde 6,3 yükseliş gözlemlendi.

Geçen yılın aralık ayında 108 milyon 926 bin tavuk kesildi. Kesilen tavuk sayısı Aralık 2022'de 109 milyon 862 bin seviyesindeydi.

Söz konusu ayda hindi etinin 4 bin 512 ton üretimi yapılırken yıllık bazda yüzde 1,5 düşüş görüldü.

Ocak-aralık döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre kesilen tavuk sayısı yüzde 5,7, hindi eti üretimi yüzde 11,3, tavuk eti üretimi yüzde 3,7 azalırken, tavuk yumurtası üretimi yüzde 4,2 artış kaydetti.

Toplanan inek sütü miktarı 2023'te yüzde 4,8 arttı

Türkiye genelinde ticari süt iletmecilerince toplanan inek sütü miktarı, 2023'te bir önceki yıla göre yüzde 4,8 artarak 10 milyon 218 bin 997 ton oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TK), Aralık 2023 dönemine ilişkin süt ve süt ürünleri üretimi verilerini açıkladı.

Buna göre, Kasım 2023'te 810 bin 149 ton olan ticari süt iletmelerince toplanan inek sütü miktarı, aralıkta yüzde 7,9 artarak 874 bin 193 ton oldu.

Ticari süt iletmelerince toplanan inek sütü miktarı, Aralık 2023'te bir önceki yılın aynı ayına kıyasla yüzde 9,9 arttı.

Söz konusu miktar, geçen yıl 2022'ye göre yüzde 4,8 artarak 10 milyon 218 bin 997 tona ulaştı.

Aralık 2023'te bir önceki yılın aynı ayına göre, yoğurt üretimi yüzde 3,3, içme sütü üretimi yüzde 8,5, ayran üretimi yüzde 9,5, tereyağı üretimi yüzde 6,9 ve inek peyniri üretimi yüzde 8,8 yükseldi.

Geçen yılın ocak-aralık döneminde 2022'ye göre, tereyağı üretimi yüzde 9 azalırken, ayran üretimi yüzde 8,3, yoğurt üretimi yüzde 4,3, inek peyniri üretimi yüzde 9,7 ve içme sütü üretimi yüzde 1,5 artış gösterdi.

Kasım 2023'te 139 bin 158 ton olan içme sütü üretimi, aralık ayında yüzde 4,7 artarak 145 bin 648 ton olarak kayıtlara geçti.

Ocakta ihracat kredisi arttı deprem kredisi sınırlı kaldı

Kredi Garanti Fonu (KGF) aracılığıyla kullandırılan toplam kredi tutarı, yılın ilk ayında 6 milyar liranın üzerine çıkarken, en büyük pay ihracata ayrıldı.

Hüseyin GÖKÇE/ANKARA

Hazine destekli kefalet sistemi kapsamında Kredi Garanti Fonu (KGF) aracılığıyla kullandırılan toplam kredi tutarı, yılın ilk ayında 6 milyar liranın üzerine çıktı. KGF'nin yürürlükteki 9 programı kapsamında en çok kredi kullanımı 4.5 milyar lira ile ihracatta gözlenirken, deprem bölgesine yönelik verilen yatırım ve işletme kredilerinde ise kullanımın sınırlı düzeyde kalması dikkat çekti.

EKONOMİ'nin Kredi Garanti Fonu (KGF) istatistiklerinden yaptığı derlemelere göre Hazine destekli kefalet sistemi kapsamında, daha önce kamuoyuna duyurulduğu gibi ihracat desteklerinin ön plana çıktığı gözlemlendi. Toplam 10 milyar 787 milyon liralık kredi limiti bulunan ihracat destek kaleminde yılbaşında 1 milyar 46 milyon lira düzeyinde olan kullanım tutarı, Şubat'ın ilk haftasında 3 milyar 968 milyon liraya ulaştı. Toplam artış tutarı ise 2 milyar 922 milyon lira oldu. İGE A.Ş desteği kapsamında 26 milyar 316 milyon liralık limitin 6 milyar 299 milyon lirası kullanıldı. Şubat ayı itibarıyla 1 aylık sürede 1 milyar 544 milyon liralık kredi kullanıldı. Böylece ihracat destek amaçlı verilen kredilerin toplamı 4 milyar 446 milyon lira olarak hesaplandı.

Yatırım desteği kıpırdadı, deprem kredi artışı sınırlı kaldı

Şubat ayı itibarıyla bir aylık dönemde desteğin başlangıcındaki hareketliliğin aksine deprem yatırım ve işletme kredilerinde durgunluk yaşandı. Deprem işletme kredileri için 16 milyar 961 milyon liralık limit belirlenirken, 5 Ocak itibarıyla bunun 12 milyar 425 milyon lirası kullanıldı. Şubat'ın ilk haftasında ise bir aylık zaman diliminde kullanılan 145 milyon liralık kredi ile birlikte toplam deprem işletme kredi miktarı 12 milyar 570 milyon liraya ulaştı.

Deprem yatırım kredisi ise işletme kredisinin yaklaşık üçte biri kadar kullanıldı. Bu kapsamda toplam 6 milyar 654 milyon liralık limitin 4 milyar 335 milyon lirası 5 Ocak itibarıyla kullanılmıştı. Şubatın ilk haftasında ise kullanılan kredi miktarı 176 milyon liralık artışla 4 milyar 511 milyon liraya yükseldi.

Genel yatırım destek kredisinde de Şubat ayında yoğun kullanım gerçekleşti. Toplam 10 milyar 787 milyon liralık limitin ayrıldığı bu kalemde Ocak başında 278 milyon lira olan kullanım miktarı, 1 milyar 18 milyon liralık artışla 1 milyar 296 milyon liraya çıktı.

Yeşil dönüşüm destek kredisi 8 milyar 925 milyon liralık limite rağmen çok az kullanıldı. Ocak ayında 273 milyon lira olan kullanım miktarı, Şubat'ta sadece 15 milyon lira artarak 288 milyon liraya ulaştı. Şubat'ta tarımsal üretim ve Türkiye Kalkınma Bankası kredilerinde kullanım olmadı. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası destekli krediden ise 239 milyon liralık kullanım yapıldı.

Enflasyon yüzde 65'ten yüzde 9'a inerken fiyatlar yüzde 70 artacak!

Alaattin AKTAŞ

15 Şubat 2024 Perşembe

Başlığı okuyup yanlış yazdığımı düşünmeyin hemen. Mevcut durumda yüzde 65 olan, hatta mayısta yüzde 74-75'e çıkacağı kabul edilen yıllık enflasyon oranı, eğer hedeflenenler tam gerçekleşirse üç yıl içinde yüzde 9'a düşecek; ama bu dönemde fiyatlar yüzde 70 artacak.

Bu gerçekleştirilebilir bir tahmin değil; ama öngörülen oranlar böyle.

Hem bu oranları ben hesaplamış değilim, Merkez Bankası'nın resmi tahminine farklı bir pencereden baktım yalnızca...

Ancak önemli olan şu, varsayalım bu tahminler tuttu, bu oranlar gerçekleşti... Öyle bir durumda **"Enflasyonu düşürdük"** diye başarı hikayesi yazılacak ama enflasyon oranı düşerken aslında fiyatların halen artmakta olduğu gerçeği dikkatlerden kaçırılmak istenecek. Daha da ötesi, enflasyonun düşüşü sanki fiyatlar gerilemiş gibi propaganda malzemesi yapılacaktır. Hele hele enflasyonu kimin artırdığı üstünde hiç durulmayacaktır.

Nasıl mı olacak?

Bu hesaplamada kullandığım tüm veriler Merkez Bankası'nın 2026 sonuna kadarki enflasyon tahminlerine dayanıyor.

Merkez Bankası bu yıl için aylık enflasyon tahminlerini bile veriyor. Geçen hafta açıklanan enflasyon raporunda bu yılın ilk yarısında ocak ayı hariç aylık yüzde 3, sonraki üç ayda yüzde 2.5, son çeyrekte ise yüzde 1.5 dolayında fiyat artışı beklendiği belirtildi. Eğer aylık gerçekleşmeler bu oranlar düzeyinde olursa yıllık oran yüzde 40'ı buluyor ve yüzde 36'lık tahmini aşıyor. Ama bu oranların mevsimsellikten arındırılmış oranlar olduğu vurgulandı. Mevsimsellik etkisi dikkate alınırса özellikle yaz ayları için daha düşük oranlar ortaya çıkabilir. Dolayısıyla o şekilde yıllık yüzde 36 tahmin tutabilir.

Biz de zaten yüzde 36'nın tuttuğu varsayımıyla hareket ediyoruz. Hem yalnızca bu yılın yüzde 36'luk tahmininin değil, 2025'in yüzde 14'lük ve 2026'nın yüzde 9'luk tahmininin de tuttuğunu varsayıyoruz.

Yani enflasyonda her şey dört dörtlük gidiyor.

Öngörülenlerde hiç mi hiç sapma yok.

Adeta bundan iyisi can sağlığı.

Ama o da ne; enflasyon yüzde 65'lerden, hatta yüzde 74-75'lerden 2026 sonunda tek haneye, yüzde 9'a düşüyor düşmesine de bu dönemde fiyatlar tam yüzde 70 artıyor.

Düşen enflasyon, fiyatlar değil!

Çünkü yıllık enflasyon oranının aşağı gitmesi fiyatların düşmesi değildir.

Zaten fiyatların düşmesi gibi bir durum yaşanıyorsa artık enflasyon kavramı rafa kalkar, onun yerine deflasyon kullanılmaya başlanır.

“Enflasyon düşecek” diyenler, **“Artış hızı yavaşlamakla birlikte fiyat artışı sürecektir”** demektedir; ancak bu durumu sanki fiyatlar gerileyecekmiş gibi **“s atmaktadır”!**

Yüzde 70 artış ne?

Merkez Bankası tahmininin sıfır sapmayla tuttuğunu varsayalım. Merkez Bankası ne tahmin etmişse o, hiç sapma yok, şahane gidiyoruz!

Bu yıl yüzde 36, gelecek yıl yüzde 14, bir sonraki yıl yani 2026'da ise nihayet tek hane, yüzde 9 artış...

Geçen yıl sonunda 100 olan genel fiyat düzeyi, yani TÜFE (**siz TÜFE'nin yerine istediğiniz rutin aylık bir harcamanızı; isterseniz bebeğinizin bez giderini, isterseniz benzin paranızı, isterseniz sigara paranızı, isterseniz doğalgaz faturanızı koyun**), bu yıl sonunda 136'ya çıkacak. Bu 136'ya 2025'te yüzde 14 artış daha eklenecek ve fiyat düzeyi 155'i bulacak. Fiyatlar artmaya devam edecek; 2026'daki yüzde 9 artışla birlikte Aralık 2026'daki fiyat düzeyi 170'e ulaşacak.

Demek ki üç yılda en az ama en az yüzde 70 fiyat artışı olacak. Tüm varsayımlar kusursuz giderse, Türkiye yeni bir ekonomik maceraya atılmazsa, yaşayacağımız üç yıllık fiyat artışı en az yüzde 70.

Ve demek ki, bir kez daha tekrarda yarar var, yıllık enflasyonun düşmesi fiyatların gerilemesi demek değildir.

Dolayısıyla enflasyondaki gerilemeyi, fiyatların düşmesi olarak okuyanlar, okutmak ve algılatmak isteyenler doğru söylemiyormuş.

Bir de nasıl olacağı izah edilse...

Girişte belirttim; Merkez Bankası 2024 yılının aylık oranlarını bile tahmin etmiş. Örneğin son çeyrekte aylık ortalama artışın yüzde 1.5'e ineceği bekleniyor. Bunun nasıl sağlanacağına ilişkin pek bilgi yoksa da varsayım böyle.

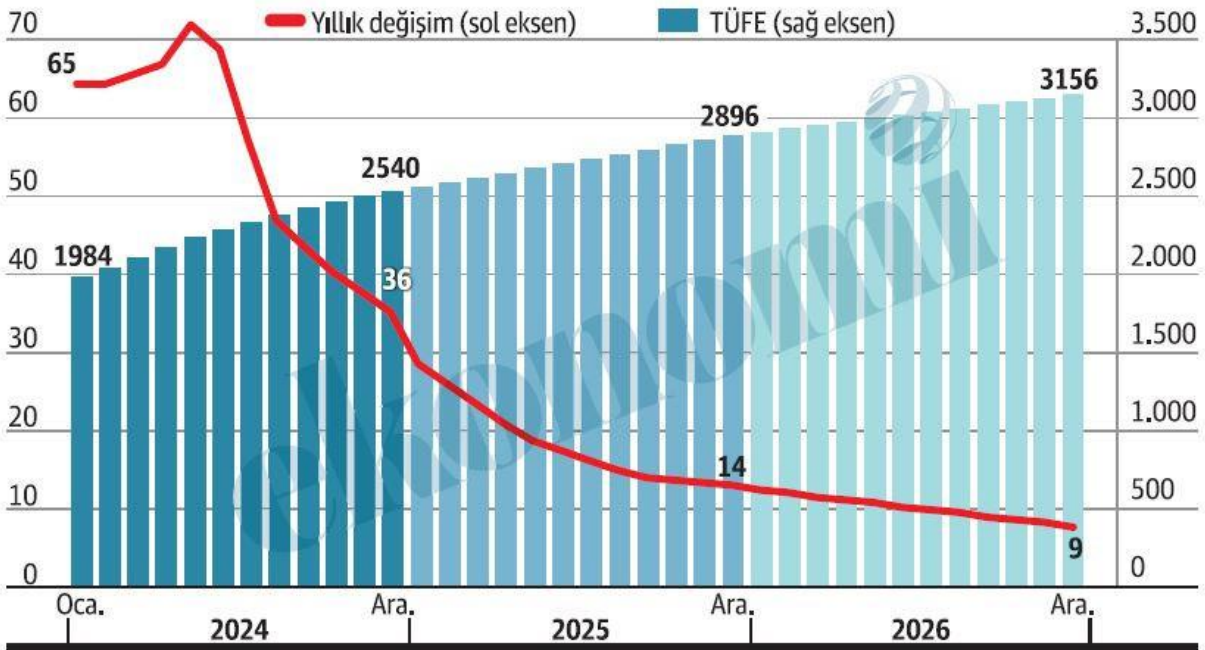
Peki 2025 ve 2026'nın yüzde 14 ve 9'u nasıl gerçekleşecek? 2025'teki yıllık oranın yüzde 14'te kalabilmesi, aylık ortalama artışın yüzde 1.1'i geçmemesiyle mümkün.

2026'nın yıllık yüzde 9'u ise aylık ortalama oranın yüzde 0.7 olmasını gerektiriyor.

Daha şunun şurasında geçen yılın temmuz ve ağustosunda aylık bazda yüzde 9'un üstünde fiyat artışı yaşamışız, bu yıl ocakta yüzde 6.7 artış olmuş; ama aradan birkaç yıl geçtikten sonra 2026 sonunda yıllık oranı yüzde 9'a çekeceğiz.

Hiç itirazımız yok, çekelim de bu nasıl olacak, bir de onu anlatsanız!

Varsayın ki enflasyon düştü; ya fiyatlar?

Fiyat istikrarı hayal mi?

Şeref OĞUZ

15 Şubat 2024 Perşembe

Ekonomi yönetimimizin kutsal kâseyi arar gibi peşinde olduğu bir ideal var: Fiyat istikrarı... Ama bu, gerçekten ulaşılabilir bir hedef mi, yoksa Sisifos'un kayayı tepenin zirvesine çıkarma çabası gibi bir hayal mi? Fiyat istikrarı, tüketicilerin, yatırımcıların ve üreticilerin geleceği öngörebilmesi için kritik öneme sahip.

Ancak, son zamanlarda küresel ekonomik dalgalanmalar, jeopolitik gerilimler, fiyatların ne kadar hızlı ve tahmin edilemez şekilde değişebileceğini bir kez daha gözler önüne serdi. Buna bir de kendi içsel çözümsüzlüklerimiz eklenince istikrarı aramak epey zorlu hale geldi.

KARARLILIK, KARARSIZLIKLA YÜRÜR...

Kararlılık; ikrar, oturma, yerleşme, sürgit... Düzene girmek, tahmin edilebilir olmak... Düzenlilik halidir istikrar. İstikrar, sonsuza dek var olamaz. Dünya, istikrar peşinde koşarken kararsızlıklarla yürür. İstikrar bir özlemdir. Ancak canlıda istikrar, zamana bağlı bir anlatımdır.

Uzun dönemde hepimiz ölüyüz ve ancak mezarda istikrar bulacağı söylenir hayatın... Oysa orada dahi döngü sürecinde sürekli devinim söz konusudur. Kısaca istikrar; bir yaklaşım, bir kabul, bir varoluş öyküsüdür. Sonlu hayat içinde sonsuzluğu arama sevdasıdır. Bulamasak dahi arayışımızın adıdır.

İKİ SORU İKİ CEVAP - İstikrar üzerine...

* Ekonomide istikrar ne ifade eder?

Ekonomide istikrar, arzulan bir durumdur. Ancak bu istikrarın büyüme yönünde sürmesi arzulanır. Dış ticareti sürekli fazla veriliyorsa bu iyi bir şeydir. Ancak sürekli açık veren ticaretteki istikrar, arzu edilen bir durum değildir. Hele ki OVP tahmini - 42,5 milyar \$ iken -45,2 milyar \$ açık vermek tahminlerin de üzerine çıkmak demektir.

* Bir toplum için istikrar nedir?

Ekonomide olduğu kadar siyasette ve toplumsal barışta istikrar, ortak arzumuz halini alır. Devletin bekası, istikrarı besleyen kurumlar üzerinden yürür. Eğer bir ÷lkede, istikrarın çimentosu olan adalet yoksa o ÷lkede sürgit istikrar olmaz ve ÷lke dağılmaya yol tutar.

not - İSTİKRAR BİZİ VAR EDEN YARIN VAADİDİR

Cumhurbaşkanlığı forunda 16 yıldız, tarihte kurduğumuz 16 devletin varlığına işaret eder ve toplumsal gurur kaynağı gibi algılanır. Fakat aynı forsa bakarak, řu anda var olmayan bu 16 devlete dair istikrar sorununu da tanımlamak mümkündür.

Kişinin kariyerinde istikrar, dikkate alınabilir. Devamlı iş değıştiren, hiçbir işte dikiş tutturamayanın kariyerine “istikrarsız” notu düşülebilir. Kararı nerede kıldığını; istikrarın kalitesini sunar bize... Eğer değer üretme yolunda kararlılık söz konusu ise istikrarın alkışlanacaktır. Ancak devamlı sorun çıkarma üzerine bir tutum söz konusu olduğunda istikrar eksiğinden söz edeceğiz.

Düzenlilik içinde sürüp gitme; her vakada arzulanmayabilir. Sistem sizi kölelik üzerine tanımlamış ise istikrarı kendi elinizle bozar, özgürlüğe doğru hareket edebilirsiniz. İstikrar, bizi var eden bir yarın vaadidir. Eğer böyle bir yarın vaadi yoksa istikrar; bozulasıdır. Bize değer sunan her dinamik, istikrar talebi taşır. Değilse, o yerde karar kılmak, düşük yoğunluklu ölüm olacaktır.

Sonuç olarak, fiyat istikrarı, ekonomik politikanın ulaşmaya çalıştığı bir idealdir, ancak bu idealin sürekli olarak tehdit altında olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Bu nedenle, fiyat istikrarına ulaşmanın hayal olup olmadığı sorusuna verilebilecek en iyi yanıt, belki de bu hedefe ulaşma yolunda karşılaşılan zorlukların ve bu zorlukların üstesinden gelme çabalarının bir yansımasıdır. Fiyat istikrarı, tam olarak ulaşılamayan bir hedef olabilir, ancak bu, peşinden gitmeye değmeyecek anlamına gelmez.

Giden sermaye geleni geçti

Naki BAKIR

15 Şubat 2024 Perşembe

Türklerin yurt dışında doğrudan sermaye yatırımları, ilk kez 2023 yılında yabancıların Türkiye'ye doğrudan sermaye yatırımını geçti.

Türkiye'ye doğrudan yabancı sermaye yatırımı azalırken, yurt dışına Türk sermaye göçünde hızlanma şeklinde son yıllarda yaşanan süreç farklı bir noktaya evrildi. İlk kez 2023'te Türklerin doğrudan yatırım için yurt dışına göturdükleri sermaye tutarı, yabancıların yıl boyu doğrudan sermaye yatırımı için Türkiye'ye getirdiği net döviz tutarını aştı. Merkez Bankası'nın ödemeler dengesi veri setinden yapılan belirlemelere göre geçen yıl yabancılar doğrudan sermaye yatırımı için toplam 5 milyar 588 milyon dolar getirdiler.

Türk doğrudan yatırımı (Brüt; Milyon \$)			
	2022	2023	Pay (2023; %)
Hollanda	1.931	1.395	24,6
ABD	1.181	1.321	23,3
İngiltere	211	513	9,0
BAE	273	459	8,1
Almanya	366	355	6,3
Yunanistan	52	203	3,6
Portekiz	13	159	2,8
İsviçre	65	117	2,1
İtalya	26	112	2,0
İspanya	39	89	1,6
On ülke top.	4.157	4.723	83,3
Diğer ülkeler	722	946	16,7
DÜNYA	4.879	5.669	100,0

Doğrudan yatırımlar (Milyon \$)								
	Y. DIŞINDAN TÜRKİYE'YE			TÜRKİYE'DEN Y. DIŞINA			Net Serm. Girişi	Giden/ Gelen, %
	Gelen	Tasfiye	Net	Giden	Tasfiye	Net		
2006	17.639	657	16.982	1.677	753	924	16.058	5,4
2007	19.137	743	18.394	2.275	169	2.106	16.288	11,4
2008	14.748	35	14.713	2.604	55	2.549	12.164	17,3
2009	6.266	82	6.184	2.040	487	1.553	4.631	25,1
2010	6.256	35	6.221	1.823	359	1.464	4.757	23,5
2011	16.136	1.991	14.145	2.542	193	2.349	11.796	16,6
2012	10.761	633	10.128	4.335	260	4.075	6.053	40,2
2013	10.523	587	9.936	3.235	112	3.123	6.813	31,4
2014	8.632	261	8.371	5.234	271	4.963	3.408	59,3
2015	12.181	364	11.817	5.242	315	4.927	6.890	41,7
2016	7.579	621	6.958	3.114	97	3.017	3.941	43,4
2017	7.401	1.869	5.532	3.177	553	2.624	2.908	47,4
2018	6.699	470	6.229	3.936	471	3.465	2.764	55,6
2019	5.881	369	5.512	3.433	734	2.699	2.813	49,0
2020	5.791	1.390	4.401	3.152	307	2.845	1.556	64,6
2021	7.098	225	6.873	4.619	346	4.273	2.600	62,2
2022	6.985	582	6.403	4.879	312	4.567	1.836	71,3
2023	5.588	374	5.214	5.669	276	5.393	-179	103,4

Önceki yatırımlarında yıl boyunca gerçekleştirdikleri 372 milyon dolarlık tasfiye düşülünce geçen yılki net doğrudan yabancı sermaye yatırım girişi, 2022'ye göre yüzde 18,6 daha az olmak üzere 5 milyar 214 milyon dolar olarak gerçekleşti. Türk girişimciler ise geçen yıl çeşitli ülkelerde doğrudan sermaye yatırımı için toplam 5 milyar 669 milyon doları yurt dışına transfer ettiler. Yıl içinde gerçekleşen 276 milyon dolarlık tasfiye ile netleştirince 2023'te doğrudan sermaye yatırımı için yurt dışına aktarılan net tutar net 5 milyar 393 milyon dolar oldu. Yurt dışına net doğrudan yatırım tutarı geçen yıl yüzde 18,1 arttı.

Buna göre doğrudan yatırım için dışarı götürülen yerli sermaye, ilk kez yıllık bazda dışarıdan doğrudan yatırıma gelen sermaye tutarını geçti ve onun yüzde 103,4'ü düzeyine ulaştı. Doğrudan yatırıma gelen yabancı sermayeden bu amaçla giden Türk sermayesi düşülünce 2023 yılındaki net 179 milyon dolarlık bir çıkış olduğu belirlendi. Buna göre karşılıklı doğrudan sermaye yatırımlarının neti ilk kez eksiye geçti. Yabancıların gayrimenkul alımları ile yabancı firmaların Türkiye'deki, Türk firmalarının da yurt dışındaki grup firmalarına kullandığı kredi ve diğer plasmanlar bu tutarların dışında yer alıyor.

Seyir tersine döndü

Merkez Bankası'nın 2006 başından bu yana 18 yıllık dönemi kapsayan verileri, karşılıklı doğrudan sermaye yatırımlarındaki dramatik değişimi ortaya koyuyor. Net 16 milyar 982 milyon dolarlık yabancı doğrudan sermaye yatırım girişi kaydedilen 2006

yılında, yurt dışına doğrudan yatırım için götürülen net Türk sermayesi sadece 924 milyon dolarla bunun yüzde 5,4'i düzeyinde kalmış, doğrudan yatırımlar alanında 16 milyar 58 milyon dolarlık bir net giriş yaşanmıştı. İzleyen yıl net sermaye girişi 18 milyar 394 milyon dolara yükselirken, giden Türk sermayesi de 2 milyar doları aşarak gelen tutarın yüzde 11,4'üne ulaşmıştı.

Küresel kriz yılı olan 2008'den itibaren gerilemeye başlayan, anılan yıl 15 milyar doların altına inen, izleyen iki yılda ise 6 milyar dolar dolayında gerçekleşen net yabancı doğrudan sermaye yatırımı girişleri, 2011 ve 2012 yıllarında yeniden 10 milyar doların üzerine çıkarken, Türkiye'de özelleştirme portföyünün boşalması ve ülke görünümüne ilişkin algının değişmesi gibi faktörlerin etkisiyle özellikle 2015'ten sonra olmak üzere son yıllarda sürekli gerileyen bir trend izledi.

Pandemi yılı olan 2020'de 4 milyar 401 milyon dolara kadar düşen net yabancı doğrudan sermaye yatırım girişi, 2021'de 6 milyar 873 milyon, 2022'de 6 403 milyon, 2023'te 5 milyar 214 milyon dolar oldu. Buna karşılık Türk sermayesinin doğrudan sermaye yatırımı için dışarıya götürdüğü tutar 2011'de 2 milyar doları, 2012'de 4 milyar doları aştı, 2014'te 4 milyar 963 milyon dolarla bundan önceki en yüksek yıllık düzeyi gördü, izleyen yıl da yaklaşık aynı düzeyde gerçekleşti.

İzleyen yıllarda 2-3 milyar dolar dolayında seyreden sermaye göçü son üç yılda tekrar hızlandı ve 2021'de 4 milyar 274 milyon, 2022'de 4 milyar 591 milyon dolar oldu, 2023'te ise 5 milyar 393 milyon dolarla şu ana kadarki en yüksek yıllık düzeyi gördü. Doğrudan yatırım için dışarı giden yerli sermayenin bu amaçla gelen yabancı sermayeye oranı 2009'da yüzde 25'i, 2012'de yüzde 40'ı, 2020'de yüzde 60'ı, 2022'de yüzde 70'i aştı, 2023'te ise ilk kez giden sermaye geleni geçti.

Hollanda, ABD ve İngiltere favori

Türk sermayesinin yurt dışına doğrudan yatırımlarında geçen yıl da en büyük payı Hollanda almaya devam etti. 2023 yılında bu ülkeye yapılan 1 milyar 395 milyon dolarlık doğrudan sermaye yatırımı toplam tutarın yüzde 24,6'sını oluşturdu. Geçen yıl 1 milyar 321 milyon dolarlık Türk yatırımı gerçekleşen ABD toplamda yüzde 23,3, İngiltere de 513 milyon dolarla yüzde 9 pay aldı. Buna göre yurt içi yerleşiklerin yurt dışına yaptıkları yatırımların yüzde 60'a yakını bu üç ülkeye gitti. Bu ülkeleri 459 milyon dolarlık yatırım ve yüzde 8,1 payla BAE, 355 milyon dolarlık yatırım ve yüzde 6,3 payla Almanya izledi. Sırasıyla Yunanistan 203 milyon, Portekiz 159 milyon, İsviçre 117 milyon, İtalya 112 milyon ve İspanya 89 milyon dolarla en çok Türk yatırımı kaydeden on ülke arasında yer aldı.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan-Sisi görüşmesinden izlenimler

DUBAİ'den Kahire'ye öğle saatlerinde hareket ettik. Ama aklımız Erzincan İliç'te maden ocağında yaşanan felaketteydi.

Toprağın altında canlarımız vardı.

ÜÇ DÖNEMİ DE GÖRDÜM

Bu benim Mısır'a üçüncü gelişim. Hüsnü Mübarek zamanında gelmiştim. Türkiye çok akıllı bir tercihle Afrika açılımını başlatmıştı. Afrika açılımında büyük emeği olan Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen'le Kahire ve İskenderiye'yi ziyaret etmiştik. Ekonomik açıdan önümüze önemli fırsat kapıları açılmıştı.

MURSI DÖNEMİ

Mursi döneminde ise o zaman Başbakan olan Erdoğan'ın gezisine iştirak etmiştim. Erdoğan'ın Kahire Üniversitesi'nde laiklik çağrısı yaptığı geziyi kastediyorum. Mursi yüreğimde acı, içimde bir sızıdır.

SİSİ İLE GÖRÜŞME

Sisi'den sonra ilişkiler derin dondurucuya kaldırılmıştı. Erdoğan, Sisi ile ilk kez Dünya Kupası nedeniyle bulunduğu Katar'da görüşmüştü. Katar heyetinde vardım. Erdoğan, Sisi ile görüştü haberini aldığımızda Dünya Kupası'nın açılış maçının oynandığı stadyumdaydık. Bir dalgalanma olmuştu. Bir kez daha futbolun sadece futbol olmadığını anlamıştım.

MISIR'LA YENİ DÖNEM

Kahire'ye indiğimizde aynı zamanda Türkiye-Mısır ilişkileri açısından yeni bir sayfanın açıldığının farkındaydık. 12 yıl aradan sonra gerçekleşen bu ziyareti, 14 Şubat

fantezilerine hapsedip iç siyasetin kısır tartışmalarına kurban etmek yerine Türkiye ile Mısır işbirliğinin sağlayacağı yararlara odaklanmakta fayda var.

TÜRKİYE- MISIR İLİŞKİLERİ

Mısır tarihinde bir Mursi gerçeği yaşandı. Demokrasi şehidi Mursi'yi hiçbir zaman unutmayacağım. Mısır halkı da unutmayacak. Ama bu duyarlılığımız Türkiye-Mısır ilişkilerinde yeni bir dönemin açılmasına engel olmamalı. Türkiye ve Mısır İslam dünyasının iki kadim devleti. Ben yeni süreci güçlü bir şekilde destekliyorum.

SİSİ KARŞILADI

Uçağımız Kahire Havaalanı'na inmek üzere havada süzülürken Sisi'nin kurmaya çalıştığı yeni başkentin üzerinden geçtik. Şantiye gibiydi. Kahire'ye 4 saatlik bir uçuştan sonra indik. Cumhurbaşkanı Erdoğan uçağın merdivenlerinden inerken aynı zamanda Türkiye- Mısır ilişkilerinde de yeni bir döneme adım atıyordu. Mısır Devlet Başkanı Sisi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı havaalanında uçağın merdivenlerinde karşıladı.

YENİ SAYFA

Erdoğan ile Sisi'nin verdiği fotoğraf aynı zamanda iki ülke ilişkilerinde yeni bir sayfanın açıldığının göstergesiydi. Havaalanında kısa bir süre dinlendikten sonra hızla görüşmenin yapılacağı saraya geçtiler.

GAZZE MÜZAKERELERİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mısır ziyaretinde gündem elbette ki iki ülke ilişkileriydi. Ama Gazze de en az o kadar yer tuttu. Çünkü biz Kahire'ye indiğimizde Gazze'de ateşkesin sağlanması için ABD, İsrail, Katar ve Mısır'ın katılımıyla dörtlü toplantı yapılıyordu.

KAHİRE İZLENİMLERİ

Kahire'ye girerken karışık duygular içindeydim. Kahire'yi daha yorgun bir şehir olarak gördüm. Hafif bir yağmur başladı. Sanki kulağımda Ümmü Gülsüm'ün sesi vardı.

ÖLÜLER ŞEHİRİ

Şehir merkezine giderken, "Ölüler Şehri" denilen 1 milyon insanın içinde yaşadığı mezar evlerin yanından geçtik. Kahire'de trafik ciddi bir sorun olmaya devam ediyor. Sokak kitapçılarının arasından, İslam dünyasının önemli eğitim kurumlarından El-Ezher Üniversitesi'nden ve meşhur El-Ezher Camii'nin önünden geçerek tarihi Necip Mahfuz çarşısına ulaştık.

Mısır'da Türkiye'ye artan bir ilgi var. Türk dizilerinin etkisiyle gençlerde Türkçe öğrenmek için Yunus Emre Enstitüsü'ne müracaatlar son dönemlerde iyice artmış. Gençlerden gecedan sıraya girenler oluyormuş.

ATATÜRK SATILIK DEĞİL

Eski şehir de denilen tarihi çarşı Mısır'ın ruhunu yansıtıyor. Otantik olan her şey satılıyor. Esnaf pat çat Türkçe biliyor. Bir köşede Atatürk büstü, Ümmü Gülsüm'ün fotoğrafı ve Cemal Abdülnâsır'ın bulunduğu bir köşe gördüm. Ali Koç'a hediye etmek üzere alacaktım ama Mısırlı esnaf, "Atatürk satılık değil" dedi.

AKİF'İN MASASI

Tarihi çarşıda özel bir mekân var. İstiklal Marşı şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un Mısır yıllarında sık sık ziyaret edip şiirlerini yazdığı El Fişavi kahvehanesindeydik. Akif'in mekânında oturup çay içtik.

STRATEJİK İŞBİRLİĞİ

İki liderin açıklaması haberlerde yer aldığı için tekrarlamayacağım. Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi noktasında büyük bir istek var. Mısır'la ticaretimiz iyi bir seviyede ama firmalarımız için Mısır pazarı yeniden açılıyor diyebilirim. Yüksek düzeyli stratejik işbirliği konseyinin cumhurbaşkanları seviyesine çıkarılması bunun işareti. Çok fazla gecikmeden Sisi'yi Ankara'da görebileceğiz.

Esfender KORKMAZ

Demokraside deęişim

Ekrem İmamoğlu'nun CHP'ye getirdiği değişimi, yalnızca kadroların değişmesi olarak almak çok dar kalıplar içinde bir yorum olur. Değişimin hedefi ve altyapısı demokrasidir.

1980 darbesi için en uygun isim demokrasi darbesidir. Darbe sonrasında siyasi partiler kanunu ve seçim kanunu değiştirdi. Darbe öncesi ön seçim zorunluluğu kaldırıldı ve partilerin inisiyatifine bırakıldı. Üstten alta yapılanma oldu ve lider sultanı oldu.

CHP klasiğinde önceki genel başkanları dışlamak yoktur, tersine onları onore etmek geleneği vardır. Seçimi kaybeden Kemal Kılıçdaroğlu da demokrasi dedi ve partili olmaya devam ediyor.

Şimdi Bahçeli'nin söylediği “*Sayın Kılıçdaroğlu'nun ahı tutacak. Yapılan vefasızlık bir gün ters dönecek*” partide tek adam yapılanmasının dışı vurmasıdır. Çünkü vefa kişilere karşı veya vatana karşı olur.

Siyasette kararları, tercihleri parti örgütü ve halk yaparsa, bunun adı vefa veya vefasızlık değil, demokratik karardır. Eğer parti içi demokrasi yoksa ve bir kişi partiyi kendi malı olarak görmek anlayışına gelmişse, aynı zamanda tek seçici olur. Organlar karar organı olmaktan çıkar ve onay kurulları haline gelir. O zaman da vefa veya vefasızlık konuşulur.

MHP'ye İYİ Parti tepkisi bu nedenle ortaya çıktı.

CHP'de de parti içi demokrasi dumura uğramıştı. Gösteriş amaçlı birkaç ön seçim yapıldı ve fakat bunlar tabanın demokrasi talebine cevap vermedi. Baykal'a karşı olanlar, parti içinde mücadele yerine, 10 Aralık hareketi başlattılar. Baykal'dan sonra partide post sahibi olduklarında demokrasiyi unuttular.

Ekrem İmamoğlu'nun değişim yaklaşımıyla, CHP'de kadrolar değiştirdi. Genel Başkan değiştirdi. Ama asıl, halk demokrasiyi hatırladı ve toplumun demokrasi talebi arttı. Parti içi demokrasi iyileşti. Bunun içindir ki adaylar parti meclisinde günlerce tartışılıyor.

Öte yandan, parti içi demokrasi işleyişinde üyelerin ve seçmenlerin siyasi tercihleri esas olduğu için aksama olsa da er veya geç adaylarda liyakat öne çıkar. Şimdi aday tespitinde bu süreç gerçekleşiyor. 31 Mart seçimlerinde kısmen kamuoyu yoklaması yapılarak kısmen kurultaydan sonra en yetkili organ olan parti meclisinde tartışılarak liyakat ön planda tutuldu.

Yeniden aday yapılmayanların bir kısmı liyakat süzgecine takıldı ve partiden istifa ederek, partiyi suçladılar. Kaldı ki partide makam sahibi olup, aday yapılmayınca istifa edenler **“ben varsam parti var”** şeklinde anlayışında olanlardır ve bu anlayış da ancak ilkel bir kabile toplumlarında olur.

Rahmetli Deniz Baykal’a kaset komplosunda parti içinden olanların da olduğu şeklinde yorumlar olduğu hâlde, Baykal ölünceye kadar CHP’li kalmak istediğini söyleyerek istifa etmedi.

Parti içi demokrasi yoksa, yolsuzluk olağan hâle geliyor. Bir örnek; 8 Şubat 2019’da Mersin Çamlıyayla AK Parti İlçe Başkanı Mehmet Ali Yetiş’in bir konuşması internette var. Diyor ki; *“vatan hainleri yanında yer almaktansa hırsıza sahip çıkarız. Hırsız bizim hırsızımız. Biz yanında yer alırız”* diyerek hırsızlığı kutsuyor. Ayrıca *“hırsız olmayanlar vatan haini mi?”* sorusunu sormak gereğini ortaya çıkarıyor.

Aslında, tüm kamuoyu biliyor ki; bazı siyasiler siyaseti meslek ve her açıdan kazanç kapısı yaptılar. Bu kazançlarını dağıtarak hem medyayı satın alıyor, hem siyaseti finanse ediyorlar. Bu gibiler elbette parti içi demokrasi istemezler.

Bu nedenle Türkiye de yolsuzluk- demokrasi kısır dengesi oluştu. Yolsuzluk, şeffaflık, denetim ve demokrasi istemez. Demokrasi kan kaybettikçe de yolsuzluk artar. Aşağıdaki The Economist’in 2021 yolsuzluk ve demokrasi tablosu bu gerçeği ortaya çıkarıyor. Demokrasinin olduğu ülkelerde yolsuzluk endeksi düşük, olmadığı ülkelerde yüksektir.

DEMOKRASİ VE YOLSUZLUK İLİŞKİSİ		
	Demokrasi Endeksi Sırası	Yolsuzluk Algı Endeksi Sırası
Türkiye	104	94
Güney Afrika	45	69
Arjantin	48	78
Brezilya	49	94
Pakistan	105	124
Rusya	125	129
Danimarka	7	1
Yeni Zelanda	4	2
Finlandiya	6	3
Singapur	74	4
İsveç	3	5
Kaynak: The Economist, 3-10 Eylül 2021		

CHP'nin demokrasi yolsuzluk ve liyakat reformu, büyük şehirlerde karşılık buldu. En önemlisi İstanbul'da, Ekrem İmamoğlu için tabanda ittifak oluştu ve anketlerde AKP adayından 1,5 puan önde gidiyor. (Aşağıdaki tablo.)

	ANKET SAYISI	ORTALAMA OY ORANI
CHP	12	40,6
AKP	12	39,1
DEM	9	5,8
İYİ PARTİ	11	3,8
YRP	7	2,8
Kaynak: Wikipedi		

İbrahim Kahveci

Millet zamlara-paraya neden bakmıyor?

Altta benzin fiyatını görüyorsunuz. Mayıs seçimlerine giderken benzinin litre fiyatı 19,30 liraydı. Bugünkü zamlarla beraber benzin artık 41,2 lira oldu.

Çünkü o günden bu yana 3 şey değişti.

1- Petrol fiyatı 73 dolar seviyesinden 82 dolara kadar yükseldi.

2- Dolar/TL 19,70 liradan 30,80 liraya çıktı.

3- Akaryakıt vergilerine zam yapıldı

Normalde petrol ve dolar/TL kuru değişimi benzin fiyatını 34 lira civarına taşıması gerekirdi. Lakin 41 liraya yükselen fiyat akaryakıttaki sabit ÖTV artışından geldi. Ve böylece benzin fiyatı 2 katın üzerinde artmış oldu.

Seçime giderken oluşturulan **yalancı cennet** akaryakıt fiyatlarında mecburen kaldırıldı. Toplum seçim sonrası gerçeklerle mecburen yüzleşti ama bir enerji kaleminde hala sanal cennet devam ediyor.

Yine altta grafikte gördüğünüz gibi bu yalancı cennet elektrik fiyatlarında oluşturuldu. Normalde elektrik fiyatını üretici maliyeti ve satış fiyatı belirliyor. İşte o EPIAŞ üretici fiyatının üzerine iletim-dağıtım-kayıp/kaçak ve vergiler eklenerek vatandaşa satılan nihai fiyat oluşuyor. Lakin 2022 yılından beri elektrik satış fiyatı kamuca destekleniyor.

Muhtemelen ve hatta çok büyük ihtimaldir ki bu yerel seçimlerden sonra elektrik fiyatında da piyasaya dönüş olacaktır. Bu ne demek diye öğrenmek isterseniz yine grafik üzerindeki bilgilerden yola çıkarak izah edeyim: **Elektrik fiyatlarına en az yüzde 90** ama normale dönüş için ise en az yüzde 175 **zam yapılması gerekiyor**.

Seçimlerden sonra hep beraber göreceğiz. (Not edin)

Ve son tablomuz. Bunu da daha önce paylaşmıştım; Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde kim kazandı-kim kaybetti?

2014-2023 döneminde gelirden alınan payın dağılımında görülüyor ki **Erdoğan döneminde sadece ve sadece en zengin yüzde 5'lik kesim kazanmış. Toplumun gerisi hep kaybetmiş.**

Bu tablolara göre sormamız gereken soru maalesef yine aynı. Millet zamlara-parasızlığa-fakirliğe rağmen neden siyasi tercihinde değişime gitmiyor? Neden boş tencere iktidarı etkilemiyor?

Burada benim öngörümün farklı olduğunu biliyorsunuz ama yine de tekrar edeyim: "Erdoğan '**taban sınıfa**' çok hakim ve onları çok iyi yönetiyor. Terör, beka, vatan-millet vs ile taban sınıf adeta diğer herkesi hain görür oldu. Özellikle din ve milliyetçilik kullanılarak ekonomi dışında bir bağımlılık oluşturuldu.

Burada eski yanlışların da büyük katkısı var tabii. Mesela artık bu kesimlere laikliğin ne kadar da önemli olduğunu asla anlatamıyorsunuz.

Dikkat ederseniz toplum parti değişimini de yine Cumhur İttifakı içinde yapıyor. Mesela YRP ve ZP yanında ekonominin ana çözüm merkezi DEVA şimdilik o ilgiyi görmüyor. Toplumdaki radikalleşme eğilimi çok yüksek. Çünkü realite kaybı birey gibi toplumlarda da oluşabiliyor.

Ne zaman ki ekonomi öne çıkar ve toplum ekonomiyi önemser, anlarız ki realite oluşmaya başlamıştır.

Aksi halde altta verdiğimiz grafiklerde görüldüğü gibi sanal cennetler vs hiç önem arz etmiyor.

15.02.24

